

ARCHEOLOGICKÝ ÚSTAV AKADEMIE VĚD ČESKÉ REPUBLIKY V BRNĚ

PŘEHLED VÝZKUMŮ

52-2

Brno 2011

PŘEHLED VÝZKUMŮ

Recenzovaný časopis
Peer-reviewed journal

Ročník 52
Volume 52

Číslo 2
Issue 2

Předseda redakční rady
Head of editorial board

Pavel Kouřil

Redakční rada
Editorial Board

Herwig Friesinger, Václav Furmánek, Janusz K. Kozłowski,
Alexander Rutt kay, Jiří A. Svoboda, Jaroslav Tejral, Ladislav Veliačik

Odpovědný redaktor
Editor in chief

Petr Škrdla

Výkonná redakce
Assistant Editors

Jiří Juchelka, Soňa Klanicová, Olga Lečbychová, Marián Mazuch,
Ladislav Nejman, Rudolf Procházka, Stanislav Stuchlík, Lubomír Šebela

Technická redakce, sazba
Technical Editors, typography

Pavel Jansa

Software
Software

Spencer Kimball, Peter Mattis, GIMP Development Team 2008: GNU
Image Manipulation Program, 2.6.1
GRASS Development Team 2008: Geographic Resources Analysis
Support System, 6.3.0
Kolektiv autorů 2008: Inkscape, 0.46
Kolektiv autorů 2005: L^AT_EX 2_ε

Fotografie na obálce

Adresa redakce

Adress

Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i
Královopolská 147
612 00 Brno
IČ: 68081758
E-mail: pv@iabrno.cz
Internet: <http://www.iabrno.cz>

Tisk

Print

Azu design s.r.o.
Bayerova 806/40
602 00 Brno

ISSN 1211-7250

MK ČR E 18648

Vychází dvakrát ročně

Vydáno v Brně roku 2011

Náklad 450 kusů

Časopis je na seznamu neimpaktovaných recenzovaných periodik vydávaných v ČR.

Copyright ©2011 Archeologický ústav AV ČR, Brno, v. v. i. and the authors.

Obr. 71. Konice. Výkop v místě dřevěné stavby.
Abb. 71. Konice. Grube in der Stelle des Holzbaus.

Obr. 72. Konice. Zbytky dřevěné stavby.
Abb. 72. Konice. Reste des Holzbaus.

kupský dvorec, který plnil úlohu správního centra biskupského majetku. Kolem roku 1270 se Kelč stává biskupským městem, které vyrůstá na základech původní vsi. Povýšení Kelče na město souvisí s postavou biskupa Bruna ze Schauenburka, který si nechal poblíž města na okraji Hostýnských vrchů vybudovat svou rezidenci –hrad Schauenburk.

Původní jádro Kelče, tzv. Stará Kelč, se kryje s dnešní V polovinou obce. K roku 1377 je připomínáno město Nová Kelč, které bylo založeno Z od Staré Kelče. Šlo o městskou lokaci s protáhlým náměstím a z něj pravo-úhle vybíhajícími uličkami. V roce 1389 bylo město opevněno hradbami, branami a příkopy. K roku 1451 byl zbořen hradu Nového Šaumberku a posléze vybudování tvrze v Nové Kelči, která byla umístěna jižně od východní strany náměstí. V závěru 16. století došlo k radikální přestavbě tvrze na renesanční biskupský zámek (Kuča 2000, 858).

Jan Mikulík, Zdeněk Schenk

Literatura

Kuča, K. 2000: *Města a městečka v Čechách, na Moravě a ve Slezsku. 2. díl, H-kor.* Praha.

Resumé

Kelč (Bez. Vsetín), Náměstí Nr. 5. Hochmittelalter, Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung.

KONICE (OKR. PROSTĚJOV)

Intravilán obce. Středověk, novověk. Záchranný výzkum

V podzimních měsících roku 2009 a v průběhu roku následujícího prováděli pracovníci Ústavu archeologické památkové péče Brno v. v. i., pracoviště Prostějov, archeologický dohled při odkanalizování města Konice a výstavbě čistírny odpadních vod. Záchranné výzkumy byly poznamenány charakterem a technologií prováděných zemních prací. Zabezpečení stěn výkopů bylo v některých místech natolik složité, že provedení archeologického výzkumu bylo takřka nemožné a omezilo se

pouze na fotografické zachycení odkrytých situací. Shodou okolností šlo právě o místa, která měla k nejstarší historii Konice co říci. Konkrétně se jednalo o SV roh náměstí, kde byly v hloubce 3 m nalezeny zbytky dřevěné stavby a mohutná požárová vrstva (obr. 71, 72). Charakter stavby však nebylo možné specifikovat. Vzhledem k mocné vrstvě mazanice, stoupající od zbytků dřevěné konstrukce téměř až k povrchu Vrchlického ulice, se dá usuzovat, že šlo spíše o pozůstatky hospodářského objektu. Odkrytá situace byla z pohledu archeologické památkové péče natolik zajímavá, že bylo vyvoláno jednání se zástupci investora za účelem provedení tohoto úseku kanalizace ve zvláštním režimu. Přes projevenou vstřícnost byly sice výkopy provedeny ve „zvláštním režimu“, který však spočíval ve velmi rychlém provedení této větve kanalizace bez přítomnosti archeologa. K porušení zbytků dřevěné stavby došlo i v prostoru před radnicí, soudě podle dřevěného trámu, vyhozeného a ponechaného podél výkopu. Druhou klíčovou situací se podařilo zachytit a částečně i zdokumentovat před budovou zámku na Kostelní ulici. Šlo o část příkopu souvisejícího s někdejší tvrzí. Příkop byl dodatečně využit k založení suterénu mladšího, pravděpodobně barokního objektu. Poměrně mocná vrstva sedimentů v podobě šedých jílu se zbytky zetlelé vegetace byla zachycena výkopem ve spodní části Smetanovy ulice. Podle slov místních obyvatel se však jednalo o nánosy vyplňující někdejší „farský rybník“, zasypaný v prvních deceniích 20. století.

Miroslav Šmíd

Resumé

Konice (Bez. Prostějov), Innenbereich der Gemeinde. Mittelalter, Neuzeit. Stadt. Rettungsgrabung.

KOSTICE (OKR. BŘECLAV)

„Zadní hrúd“. Raný středověk. Sídliště, pohřebiště. Systematický výzkum.

Lokalizace: (S-JTSK): 1: (Y: 581 280 X: 1 213 640); 2: (Y: 581 240 X: 1 213 640); 3: (Y: 581 240 X: 1 213 700); (Y: 581 280 X: 1 213 700).

V září 2009 a 2010 byl realizován terénní odkryv polyculturního sídliště v zázemí velkomoravského hradiska Pohansko u Břeclavi v poloze Zadní hrúd, k. ú. Kostice. Akce byla provedena v rámci grantového projektu GAČR 404/09/J014 „Systém využití krajiny a sídlištní struktura jako rámec rozvoje a úpadku raně středověkých komplexních společností středovýchodní Evropy“. Lokalita se nachází na nevýrazné písčité duně, intenzivně obdělávané zemědělskou činností a poškozené hlubokou orbou (Dresler, Macháček, Milo 2010). Nálezy v těchto místech byly známy již z dřívější doby, především díky povrchové prospekci J. Janála (2006).

Před samotným terénním výzkumem byla P. Milem v létě 2007 celá plocha sídliště podrobena intenzivní geofyzikální magnetometrické prospekci, na jaře 2008 povrchové prospekci a na počátku června 2009 byla za vhodných vegetačních podmínek lokalita dokumentována letecky M. Gojdou ze ZČU v Plzni. Na základě informací z prospekčních akcí v kombinaci s fotogrammetrickou dokumentací ČUZK z roku 1999 byla definována plocha vlastního terénního výzkumu. Na počátku srpna 2009 provedl J. Macháček spolu se studenty sondáž pedologickým vrtákem v pravidelné čtvercové síti a na základě modelace písčitého podloží byla plocha posunuta SV směrem tak, aby nebyly zbytečně odkrývány nívné sedimenty a splachy z vrcholových partií duny.

V roce 2009 jsme na ploše 770 m² prozkoumali 42 sídlištních objektů, 13 kůlových (sloupových) jam, 2 žlaby a 1 kostrový hrob. Podle prvních pozorování lze podle keramiky většinu objektů zařadit do období počínaje 10. a konče 12. stoletím s těžištěm výskytu v 11. století. Tři objekty však podle keramiky náleží do časně slovanského období. Jde o typické vakovité až hruškovité zásobnicové jámy o maximální hloubce 1,4 m od úrovně podloží. Zajímavý je objev 2 do podloží zahlabených pecí, v jednom případě i s předpečním pracovním prostorem. Není doposud jasné, k čemu byly používány. Více informací přinese podrobné vyhodnocení keramického souboru.

Jediný prozkoumaný hrob je datován do období od 2. poloviny 9. až do konce 1. poloviny 10. století. V hrobové jámě o délce 3 m, šířce 1,3 m a hloubce až 1 m od úrovně podloží byl pohřben muž se železnou sekýrou s ostny, dvojicí železných ostruh, železným nožem a keramickou nádobou za hlavou. Ve dně hrobové jámy jsme u hlavy a nohou našli po páru kůlových (sloupových) jam.

V roce 2010 jsme na ploše 818 m² prozkoumali 48 sídlištních objektů, 14 kůlových (sloupových) jam a 1 žárový hrob. Podle keramiky řadíme většinu objektů do období od 9. do 12. století. Ze tří objektů se podařilo vyzvednout i mince, ovšem jednu bude možné využít k datování keramického souboru z příslušné jámy. Převažovaly vakovité až hruškovité zásobnicové jámy o hloubce do 1,5 m od úrovně podloží. Sedm objektů oválného až obdélníkovitého tvaru, mírně zahlabené do podloží bylo mladohradištního stáří. Podařilo se prozkoumat další do podloží zahlabenou pec s předpečním prostorem. Z výplně bylo zřejmé, že pecní prostor byl jednou přestavěn. Bohužel se nám nepodařilo zjistit, k čemu byla pec používána.

Jedním z prozkoumaných objektů byla i obdélníkovitá zemnice o rozměrech 4×3,6 m. Ve středech kratších stran byla jedna sloupová jáma. Zemnice byla orientována delší

osou SSZ–JV. V JV rohu byly zbytky otopného zařízení z kamene, v S polovině byla na podlaze kostra psa. Zemnice byla zahlabena pod úroveň podloží maximálně 15 cm. Vzhledem k výraznému poškození duny orbou je jasné, že byla původně hlubší.

Petr Dresler, Jiří Macháček, Peter Milo

Literatura

Dresler, P., Macháček, J., Milo, P. 2010: Výzkum raně středověkého sídliště a pohřebiště v Kosticích – Zadním hrúdu. *Jižní Morava* 46, 188–191.

Janál, J. 2006: Archäologische Fundstätten und Funde im "Hinterland" des Burgwalls von Mikulčice VII (Ergänzungen zu Katastralgebieten Břeclav, Kostice, Lanžhot). In: L. Poláček (ed.): *Studien zum Burgwall von Mikulčice VI*, Brno, 269–288.

Resumé

Kostice (Bez. Břeclav), „Zadní hrúd“. In the years 2009 and 2010 was excavated a polycultural site in Kostice – Zadní hrúd. The ceramic finds are known since 2006 by field survey made by J. Janál. In the 2007 was realized geomagnetic prospection and in 2008 intensive field survey. The site is located on a small sand dune at the edge of Dyje river floodplain. We have excavated 90 pits dated mostly to the early medieval period (from 6th to 12th century). There was also excavated one skeleton grave form the 9th/10th century. The oldest finds are from the Eneolithic period, especially one cremation grave from the Bell baker culture.

KRÁLOVÁ (OKR. OLMOUC)

Intravilán obce. Novověk. Sídliště. Záchraný výzkum.

V první polovině roku 2010 probíhal při výstavbě splaškové kanalizace v obci Králová a jejím propojení s ČOV v obci Medlov archeologický výzkum formou dohledu při výkopových pracích. V těsné blízkosti Medlovského potoka v centru obce se ve výrazně podmáčeném terénu podařilo zachytit pozůstatky novověké dřevěné mostní konstrukce a aktivity související s vysušením a celkovým zdvižením nivelety povrchu terénu v období novověku (16.–17./19. stol.). V prostoru hlavní cesty vedoucí z Králové do Medlova (SSV směr) a Hlivic (ZSZ směr) byla odkryta původní dřevěná konstrukce cestní komunikace z 19. stol.

Miroslava Plaštiaková

Resumé

Králová (Bez. Šumperk), Innenbereich der Gemeinde. Neuzeit. Siedlung. Rettungsgrabung.

KUROVICE (OKR. KROMĚŘÍŽ)

Intravilán obce. Novověk. Sídliště. Záchraný výzkum.

Při stavbě vodovodu v Kurovicích byl před domem č. p. 23 zdokumentován profil stávající se z několika přepá-